

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—. — Naročnina se pošilja upravništvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravništvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglaševanje plača: petič vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po: pust. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Balkanska vojna.

Ali bo vojna?

Ako bi presojali položaj po raznih pripravah, ki se vrše pred našimi očmi in za našim hrbtom — bi rekli: bo vojna. Ako bi sodili po tem, kaj pišejo nemški listi, ki se ženejo z vso silo »v boj«, bi rekli: bo vojna.

Ako pa pogledamo položaj trezno in resno, kakor je, lahko z gotovostjo trdimo, da ne bo vojne. Mislimo, da tega ne bo nihče obojeval — nasprotno — vesti o miru so radostno oznanilo za avstrijske narode.

Nemci hujkajo na vojno, odkar se je začelo gibanje na Balkanu. Zopet in zopet so našli kak vzrok za vojno. Najprej je bil na vrsti Sandžak. Koliko bobnanja, koliko pisanja. Sandžak je bil »življenskega pomena«, brez njega je bila nemogoča »pot na Solun« — Sandžak je bil »nujno potreben«, sploh zaradi Sandžaka bi morala biti vojna. Če dneve smo trepetali, popisovali in precejevali Sandžak in prišli smo do zaključka, da je to par skal — ki nimajo za nas nobene vrednosti in ga lahko mirno pustimo Srbiji. Z radovednimi očmi so ljudje čakali trenutka, ko si bo upala srbska vojska zasedeti Sandžak. Ko pa je prišel pravi čas, je general Živković prestopil srbsko mejo — zapodil je Turke in zasedel Sandžak. In ni bilo vojne.

Potem je bilo par dni mir in nemški listi so premišljali, kje bi našli nov vzrok za vojno proti Srbiji. Pregledali so račune in so videli, da je Avstrija Albancem vzdrževala šole in da je naš cesar protektor katoliških Albancev.

Halo — torej morajo ti Albanci dobiti avtonomijo. Ko se je zmagovita srbska armada bližala mejam Albanije, so začeli dunajski listi pisati, da ne sme naprej. In res je šla diplomacija na limanice in je začela Srbiji pretiti. Srbi pa so šli naprej in so zasedli svoj del Albanije. Na Dunaju je bil ropot, da to ne gre, da se Albani ne sme deliti itd. Avstrijski diplomati pa so lahko slišali, da bi bilo dobro, ko bi dali avtonomijo tudi Čehom, Poljakom, Hrvatom, Slovincem, Malorusom — in gospodje so to upoštevali — in zopet ni bilo vojne.

Nemškim listom je bilo zelo žal, da ne morejo spraviti Avstrijo do vojne. Posebno, ko so Srbi sijajno zmagovali in se jih je lotila prava nemška zavist. Iskali so novega vzroka. — Srbi so prišli do morja — in nemški listi so zagnali krik: — ne, do morja ne. Ako so vzeli zemljo, obrežje mora biti naše. Medera in Drač sta postala nov vzrok za vojno. Nemci so šli na delo in so popisovali: kake »življenske važnosti« sta oni dve mali pristanišči za nas.

Kupčija, trgovina, zahteva, da se Srbom ne dovoli pot do morja... Nekateri so celo trdili, da je srbsko pristanišče v Draču nevarnost za celo našo državo, ker pride tam Rusija v Adrijsko morje. Drugi pa so natančneje pregledali in so dokazali, da nimata oni dve pristanišči za nas nikakega pomena. Srbi so šli vkljub nemškemu kriku naprej — zasedli so pristanišča — in zopet ni bilo vojne.

In zopet so morali nemški listi iskati novega vzroka za vojno. Kje bi ga dobili? Spominili so se, da je tam v Prizrenu neki konzul Prochaska — in naenkrat so pisali — da je bil ta konzul — ustreljen. Konzul Prochaska je po-

stal nov vzrok za vojno. Sedaj — se je reklo — ni več rešitve. Srbija je prelomila mednarodno pravo itd.

Nekaj dni je bila vojna takorekoč gotova — a glejte: naenkrat se je konzul Prochaska našel čil in zdrav. Zaradi konzula Prochaska torej tudi ne bo vojne.

(»Čas« pravi k temu: Ako bi si vsi avstrijski diplomati te sorte, kakor je Prochaska — zgubili za sto let — bi mi nič ne zgubili.)

Afera tega konzula je samo zvičajna. pretveza, prisiliti Srbijo, da že zdaj, ko je njena armada zaposlena v Turčiji, odkloni avstrijsko zahtevo glede pristana ob Jadranskem morju. Srbija stoji na stališču, da ne da na to zahtevo nobenega odgovora, dokler se ne pokažejo definitivni rezultati vojne pri Turčiji, dokler torej ni sklenjen mir. Na Dunaju pa hočejo prej imeti odgovor. Saj pravi »Reichsposta«, da je zdaj najugodnejša prilika, planiti na Srbijo.

Da, planiti na Srbijo — to je edino kar žele nemški listi. Zato so si izmišljali vzroke za vojno: Sandžak, — avtonomija Albanije, — pristanišče ob Adriji, — konzul Prochaska.

Lagali so na najnesramnejši način — to je sploh nemška taktika proti Srbiji že iz Nastičevih in Forgačevih časov! Toda laž ima kratke noge — zato so se jim vsi poskusi ponesrečili. Naša diplomacija je imela še toliko sreče, da se ni vsedla na te laži. Da bi dosegli svoj namen pišejo nemški listi, da so avstrijski narodi polni navdušenja za vojno. Tudi to je laž — le naj pogledajo v Prago, v Brno, v Zagreb, v Ljubljano, v Trst, v Dubrovnik... In niti tega ne pozabijo povedati, da je Avstrija pripravljena in da se ji ni treba ničesar bati. Tudi to hujkanje nima pravega uspeha.

Zdi se nam, da so zgoraj spoznali položaj — in da bodo ohranili mir. Zato opravičeno trdimo, da ne bo vojne.

Ako pogledamo, kako so šle po vrsti v nič avstrijske »življenske zahteve«: Sandžak, Albanija, Drač, Prochaska — vidimo, da smo na koncu. Prochaska se je našel, da bi se le našla tudi Avstrija in njena diplomacija.

Iz vsega vidimo, da nismo nič izgubili s tem, kar so Srbi pridobili. T. zv. »življenski interesi« so bili taki — da smo tudi brez njih prekoslej živeli, in da bomo lahko živeli tudi v bodoče. Vse te zahteve, ki so o njih nemški listi toliko bobnali — so nas stale le mnogo denarja — imeli pa ne bomo od njih ničesar — pač imeli bomo mir. Tega pa bi bili lahko imeli tudi brez nepotrebnih stroškov.

Treba nam je na jugu poštene in pravične politike. Nemci pa hočejo krivično, samotno in škodljivo politiko. Taka politika je monarhijo že mnogo stala — poštena in pravična politika pa bi lahko mnogo nesla. Zato pravimo: Ne bo vojne!

Vojna.

Vojne operacije na liniji Čataldža so ustavljene. Turki so sami uvideli, da so potrebni odmora in so se zato zelo lahko sporazumeli za premirje. Seveda so tako Bolgari kakor Turki dobili ukaz, da morajo ostati v svojih dosedanjih pozicijah in čakati na nova povelja. V kakem položaju se nahajata obe vojskujoci se armadi, je težko konstatirati. Vsled nepre-

stanih poročil o turških zmagah pri Čataldži, je bila sofijska telegrafska agentura skoro primorana zanikati vse te lažnjive turške vesti, po katerih so s takim veseljem hlastali nemški. Slovanom neprijazni listi. Turške vesti so se torej izkazale kot popolnoma neresnične. Bolgari se v dosedanjih bojih niso umaknili niti za ped zemlje iz svojih pozicij, ampak so na celi liniji v dotiki s sovražnikom. V bolgarskih rokah je — to je najverjetnejše — samo mesto Čataldža, ki se nahaja izven obrambne linije, odkoder so naskakovali in bombardirali utrdbe Papas-Burgas in obe trdnjavi Hamidie.

Premirje na bojišču je sklenjeno samo za Čataldžo, dočim se na vstalih bojiščih nasprotniki vojskujejo naprej. To je vse, kar se nam poroča, sicer pa niti ne vemo natančno, za koliko časa je sklenjeno premirje.

Na vsak način pa je pričakovati še tekom današnjega dne odpor Porte na mirovne pogoje, katere je stavila balkanska zveza za splošno premirje in kmalu se bodo menda pričela pogajanja za mir sami. Bolgarska je že imenovala svoje delegate. Turčija jih bo imenovala še tekom današnjega dne. Glede ostalih zaveznikov se ničesar ne poroča.

Z bojišča samega ni nobenih posebnih poročil. Odnosaji med Avstrijo in Srbijo so se menda nekoliko zboljšali, vsaj kar se tiče konzula Prochaska, bo afera v najkrajšem času mirnim potom končana. Srbska vlada je sedaj namreč dovolila direktno zvezo konzula z avstrijskim zunanjim ministrstvom in sedaj se bo lahko konstatiralo, ali se je konzul Prochaska pregrešil zoper nevtralnost in korektnost napram Srbiji ali ne. Avstrija je tozadevno že odpasla svojega zastopnika konzula Edla v Prizren.

Radi konzula Prochaska vsekakor ne bo prišlo do svetovne vojne.

PODROBNOSTI O ZAVZETJU LEŠA.

Belgrad, 20. novembra. Včeraj okoli pol desetih zjutraj se je bil jako krvav boj za mesto Leš ob Jadranskem morju. Turke sta napadli obe vojski, srbska in črnogorska. Bitka se je vršila s topovi, mitraljezi in puškami. Turki so se iz mesta in bližnjih hribov jako obupno branili, a so bili konečno prisiljeni izgubami. Turki so se parkrat zopet poskušali poslužiti znane zvičaje z belo zastavo, a to pot se jim ni obneslo. Srbi in Črnogorci so neoziraje se na belo zastavo streljali naprej. Črnogorci so prodirali v mesto preko drinskega mosta, Srbi pa naravnost nad mestom. Srečanje obeh vojsk je bilo zelo ganljivo. Turške izgube so zelo hude, dočim so srbske in črnogorske relativno majhne. Cela turška posadka v mestu je kapitulirala z vso municijo, konji in živili. Na povratku iz Leša na potu proti Skadru, so Črnogorci zaplenili turško pošto in blagajno za 100.000 K.

OBLEGANJE SKADRA.

Rieka, 20. novembra. Skader je sedaj popolnoma cerniran od Črnogorcev. Silno deževje zelo otežkuje Črnogorcem nadaljne operacije. Essad paša, poveljnik turške posadke v Skadru je sporočil kralju Nikiti, da ne preda mesta niti v slučaju, ako dobi povelje iz Carigrada.

MIROVNA POGAJANJA.

Cetinje, 20. novembra. Črna Gora se je zastopnikom velevali zahvalila za posredo-

vanje, ker je Turčija direktno prosila balkanske države za mir.

Carigrad, 20. novembra. Ruski poslanik je izjavil velikemu vezirju Kamil paši, da je Bolgarska sporazumno z ostalimi balkanskimi državami pripravljena stopiti v mirovna pogajanja in pozivlja Porto, da imenuje svoje delegate.

Carigrad, 20. novembra. Danes bodo imenovani turški delegati za mirovna pogajanja.

Carigrad, 20. novembra. Na seji ministrskega sveta, je vojni minister in vrhovni komandant turške armade poročal o bolgarskih pogojih glede premirja. Ministrski svet je balkanske zahteve sicer vzel na znanje, odločitev pa preložil.

VELIKANSKI TURŠKI PORAZ PRI BITOLJU.

(Od našega poročevalca.)

Belgrad, 6. (19.) novembra. Iz Skoplja se poroča, da je včeraj popoldne zavzela srbska armada pod poveljstvom prestolonaslednika Aleksandra Bitolj po tridnevnem krvavem boju. Turška armada 60.000 mož je bila popolnoma obkoljena, 15.000 je mrtvih in 45.000 vjetih, silno mnogo je ranjenih. Tudi Zekki paša, Džavid paša, Galib paša, Karasand paša in Fethi paša so vjetniki zmagovalne srbske armade. Zaplenjeno je 82 vagonov municije, 18 vagonov živeža in skladišča in vojašnice polne raznih stvari in orožja. Čez 100.000 pušk najnovejšega sistema je v srbskih rokah. Ves plen se ceni na 50.000.000 dinarjev. Vsi poveljniki macedonske turške vojske so v rokah nepremagljivih Srbov. V Belgradu vlada veliko veselje nad zmago srbske armade. Pripravljajo se na večer velike manifestacije, o katerih Vam hočem poročati. Včeraj je šel oddelek italijanske Rdečega križa čez Belgrad na Bolgarsko v Plovdiv. Bilo je 9 zdravnikov in 33 častnikov, med njimi mnogo, ki so se udeležili vojne v Tripolisu.

AFERA PROCHAZKA.

Belgrad, 20. novembra. Konzul Prochaska je baje došel v Skoplje, odkoder bo lahko v direktni zvezi s svojim zunanjim ministrstvom. Iz Prizrena se poroča, da se je konzul šele 13 dni po padcu mesta javil srbskemu poveljniku generalu Jankoviću, dočim so ostali konzuli to takoj storili.

GRKI KORAKAJO PROTI FLORINI.

Milan, 20. novembra. »Corriere della Sera« poroča iz Aten: Prestolonaslednik Konstantin je včeraj poslal ministrskemu predsedniku Venizelosu sledečo brzojavko iz Ostrova: Naša vojska prodira med velikanskim deževjem proti Voden in Gramatiki. Pri Katanici in Ostrovu smo sovražnika potolkli. Jutri odidemo proti Florini.

BOJI OKOLI ČATALDŽE.

London, 20. novembra. Dopsisnik »Timesa« poroča, da so bili Bolgari pred Čataldžo poraženi. Bolgarske baterije so silno trpele pod turškim ognjem, tako da so se morale umakniti.

Carigrad, 20. novembra. Generalissimus poroča, da je včeraj trajala bitka ves dan. Proti večeru so Turki napravili izpad in pognali sovražnika z velikimi izgubami nazaj. Zaplenjenih je okoli 200 pušk. Bolgari so bili ponoči tudi odbiti pri Papas-Burgasu. Sofijska divizija je imela 5000 mrtvih. (?)

Carigrad, 20. novembra. Turško desno krilo je s pomočjo brodovja pri Derkosu odbilo sovražnika.

LISTEK.

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalle.)

Ali ni čudno, da je prišel mladi mož, ki je obudil s svojim glasom tako močnega odmev v mojem materinskem srcu, iz ravno tiste ulice, kjer si slišal ti pravkar drug glas, ki je klical: Manfred! Ali, je dejala v strastnem izbruhu brezupja in ljubezni, »ali je šel tako blizu mimo mene, ne da bi ga bila poklicala in ga stisnila na svoje materinsko srce? O, zdaj vem, da je bil on!«

S tesnobo y obeh je pogledala Ragastana. »Mogoče,« je zamrmral on.

Tudi njega je zdaj začelo razburjati to srečanje, ki se mu izprva ni videlo tako važno.

»Jutri,« je dejal, »pojdem zopet tja, in makar če bi moral prebrskati vsako hišo posebej od vrha do tal — izvedeti hočem, kdo je tisti, ki mu je ime Manfred.«

»Jutri!« je rekla Beatrice z karajočim glasom.

»Draga moja, zdaj moram iti h kralju v avdienco. Tudi to je za najinega sina.«

»Idi. Toda, ali lahko pušiš Spadakapo pri meni. Potrebovala ga bom morebiti.«

»Ostaj bo pri tebi,« je rekel Ragastan odhajaje.

Z brezkončno ljubeznijo je zrla Beatrice za njim.

»Če bi ga našla jaz!« je zamrmrala.

Neizmerna nada je napolnila njeno grud. Poklicala je Spadakapo.

XXXIII.

Kdo je klical Manfreda.

Vrnivša se v Luvru po svojem posetu v stanovanju Margentine, se je bila napolnila vojvodinja Etanpska naravnost v prostore, ki so bili odkazani vojvodinji Fontenbloški.

To stanovanje je imelo dvojen izhod; z ene strani je vodila vanje pot skozi predsobo. — Na drugi strani je bil izhod skozi zadnjo sobo; tod so odhajale spremljevalke vojvodinje Etanpske, kadar so jo preoblekle na noč, parfimirale jo in počesale, pogreble njeno posteljo in opravile, z eno besedo, strogo in natančno vse podrobnosti nočne toaleta pod nadzorstvom gospe Sen-Albanske.

V to zadnjo sobo je stopila vojvodinja Etanpska.

Na kaminu je gorel svečnik. In poleg tega svečnika je dremala gospa Sent-Albanska, sedeča ob kaminu, v katerem je dogorevala bukovna žerjavica.

Vojvodinja se je doteknila njene roke. Stara dama je vstala, poklonila se globoko in počakala vprašanja, prav kakor da je Ana Pislška, francoska kraljica.

»No, kako je, dobra Sent-Alban?« je vprašala vojvodinja Etanpska.

»Norec je bil sinoči tukaj...«

»Ali je mogoče!«

»Gola resnica je. Slišala in videla sem vse...«

»Povejte mi, kako se je godila ta reč,« je dejala vojvodinja in sedla.

»Gospodična De Kroazij je privedla norca noter...«

»Spet ena izdajalka...«

Gospa Sent-Albanska se je strupeno nasmejhnila. Gospodična De Kroazij je bila mlada

in lepa: dvojen vzrok, da jo je starka sovražila.

»Torej... norec je prišel noter... mlada vojvodinja se mu je vrgla v naročje. Klicala ga očeta in mu tarnala vse mogoče, da ji ni nič všeč v Luvru, da hoče oditi, in tako dalje... Vsi trije so pretakali solze v potokih...«

Vojvodinja Etanpska je osupnila.

»Torej je vendarle resnica!« je dejala. »Ona je Tribuletova hči. Ni se lagala, in tudi blazna ni bila, ko ga je prijala vpricho vsega dvora za roko in zaklicala: To je moj oče!«

»Po vsem videzu se že zdi, da bo res,« je menila Sent-Albanska, čuteča, da je umestno pritrlditi.

»In potem?« je vprašala vojvodinja.

»Potem?« Dogovorila sta se, da pride norec nocoj o polnoci, in da pobegne.

»Nocoj! To bo takoj zdaj! Zakaj me niste opozorili o pravem času, vi, avša stara?«

»Stara avša!« je ponovila Sent-Albanska, ki jo je hotelo zadušiti ogorčenje nad to psovko, kakor je bila resnična in opravljena. »Opozoriti moram gospo vojvodinjo, da nisem imela niti za trenutek prilike, govoriti z njo na samem.«

»Molčite!... Ah, saj res... In zdaj tudi niste sami tu?«

»Ne vem, kaj hoče reči gospa vojvodinja,« je odgovorila starka, trudeča se s hvalevrednim naporom, da bi zardela.

»Kje skrivate svojega ljubimca... Aleša Lemahuja?«

»Madam...« je zajecjala Sent-Albanska.

»Tak, dajte no! Saj vidite, da se mi mudi...«

Ta hip pa so se odprla vrata sosednjega kabineta; pred vojvodinjo je stopil oficir, poklonil se in rekel:

»Na razpolago sem ukazom gospe vojvodinje.«

Bil je Aleš Lemahu.

Aleš Lemahu je bil subalterni častnik kraljevske garde. Bližal se je svojemu petdesetemu letu. Ubog je bil in čakal že trideset let, to je, ves čas, odkar je bil oblekel vojaško suknjo, kdaj se mu ponudi prilika, da najde svojo srečo. Bil je človek brez vesti in pomislekov, pripravljen k vsemu. Bil je nižji častnik — a prav tako lahko bi se bil posvetil rokovanstvu. Strastno je igral kocke in zaigral svojo plačo redno še tisti dan, ko so mu izplačali. Gospa De Sent-Alban, stara, sramežljiva, okorela in obupana nad svojo usodo, ki ji nikoli ni dala okusiti ljubezni, je drago plačevala iluzijo ljubezni, ki jo je dajal ta soldat — precej skopo in poredkoma — njenemu potrebnemu srcu.

Tisti dan, ali bolje, tisto noč, je bil prišel Aleš Lemahu prositi svojo ljubico, naj mu da petdeset pištol zlata. Našla je to pretirano svoto. In še je trajala prereka med ljubečo dvojico, ko so se začeli pred vrati koraki vojvodinje Etanpske; oficirju je jedva ostalo toliko časa, da je mogel planiti v bližnji kabinet, starki pa toliko, da se je vrgla v naslanjač ter zahnjala spanje angelske nedolžnosti.

Aleš Lemahu je torej poslušal pogovor svoje metrese z vojvodinjo Etanpsko. Slišal je njene zadnje besede in si mislil:

»Hudiča, to je morda spet petdeset pištol...«

Ohrabil se je, odprl vrata svojega skrivališča in stopil pred vojvodinjo.

Njena prva beseda je bila:

»Gospod Lemahu, ali hočete zaslužiti sto pištol?«

(Dalle.)

Sofija, 20. novembra. »Agence télégraphique bulgare« poroča, da so vse turške vesti o turških zmagah pri Cataldži popolnoma izmišljene.

Carigrad, 20. novembra. General Mahmud Mukhtar-paša, ki je bil ranjen pri Cataldži, se bo moral zdraviti najmanj mesec dni. Razen njega so bili ranjeni tudi ravnatelj vojaške akademije Poncaldi, polkovnik Alija Kemal, major Salah Edī, stotnik Kiazim in skoro vsi štabni oficirji. Vse so prepeljali v Carigrad.

NEGOGLASJE MED GRKI IN BOLGARI.

London, 20. novembra. »Times« poroča iz Soluna, da je prišlo med Bolgari in Grki do precejšnjega nesoglasja. Le posredovanju bolgarskega poslanika v Parizu se je zahvaliti, da ni prišlo med obema zaveznikoma do ostrega prepira. Bolgari so se namreč v treh oddelkih bližali Solunu, ko so zvedeli, da so Solun zaseli že Grki. Grki Bolgarom niso dovolili vstopa v mesto in sta morala princa Boris in Ciril prenočiti zunaj mesta. Bolgari so zaradi tega grozili s silo. Istotako so Bolgari protestirali, ker so Grki zaseli Solun v imenu grškega kralja. Bolgari tudi niso hoteli priznati avtoriteto imenovanega vojaškega grškega poveljnika princa Nikolaja. (Prinašamo to vest z opazko, da je očitno izmišljena, ker se je »Times« že nešteto krat pokazal kot nezanesljiv. Op. ured.)

Slovenska zemlja.

iz Gradca.

Ker sem se dalje časa mudil tukaj, in preteklo nedeljo popoldne nisem imel posebnega opravila, sem jo krenil na Martinovo večer, ki ga je priredilo slov. dr. »Domovina«. Mislim sem, ker se je omenjeno društvo že večkrat proslavilo s kako krasno prireditvijo, da bo tudi ta. A za enkrat sem se pošteno zmotil. Mislim, si soto kakih 10 metrov dolgo, 4 metre široko brez ventilacije. V taki sobi naj se pošteno zabava 100 do 150 oseb. Nasedeni kot slanki v sodu in na pljuča tišči prah in dim. Sploh si o tem pridržim še besedo. Zvedel sem tudi, da nameravajo ustanoviti delavci delavsko Ciril-Metodovo podružnico. Vidi se, da je tudi delavec spoznal pomen te prekristne družbe. To je znamenje časa. Vkljub temu, da mu kapitalisti puste komaj še živeti, si hoče pritrgeti še en vinar in ga položiti domu na oltar. Ko sem pred kratkim bil v društvenih prostorih, sem v svoje veselje videl, kako so se člani pulili za časopis »Dan«, kdo ga bo preje čital. Tu se vidi, kako je bil potreben ta časopis. Mislim, da bi ne bilo odveč, nabaviti dva izvoda za društvo. Iz društva sem jo krenil v slovensko gostilno g. Barbiča. Dasi sem bil še nepoznan, me natakara pozdravi v — čuje — slovenskem jeziku. Komaj sem se usedel, mi obični pogled na listu, ki je ponosno zrl po sobi. In čuje, bil je »Dan«. Začudil sem se tembolji, ker še nisem videl v kaki graški gostilni slovenskega časopisa. — Zvedel sem, da je to delo vrlih »domovincanov«. — Evo Vam dokaza, kateri list je najboljši za delavca. Gotovo ta, ki se ga delavstvo samo oklepa. — Gotovo je dolžnost zavrednega graškega Slovenca, da po možnosti podpira tega gostilničarja. Saj ga hvalijo snažni prostori in dobra postrežba že sami. Tu ti z veseljem dajo pojasnila za to in ono. Ako prideš v Gradec, oglasi se tu, mesto da bi moledoval okoli nemških oholežev. Naslov je Cimerman-plac 4. K moji mizi prisede mladenci, ki sem kmalu spoznal da je domovincan. Vnel se je živahen pogovor med nama o društvi in o bratih na Balkanu. Čudil sem se, da ima preprost delavec toliko pojma o narodnosti in društvenem življenju. Med drugim je omenil, da ga boli, ker se tukajšnja slov. društva ne morejo tako vzdrževati, kot bi bilo želeli. Vendar, pravi, bomo letos napravili velik korak naprej. In sicer z nabavo gledališkega odra. Priprave so že v teku. Tekom govora sem spoznal, da ima celo stvar dobro preračunano in preudarjeno. On namreč vodi celo stvar. Razume se, da sem mu želel najboljši uspeh. Le višje glave — pravi — ne morejo razumeti, da bi bilo koristno in potrebno. Jaz sem si pa mislil, je pač čas prišel, ko se je zbudila širša masa, in to nam je porok za boljšo bodočnost. I. R.

Žalost in jeza Otona Srebovca.

(Spisal Mirko.)

I.

Zimsko solnce je bliščalo skozi oledenela stekla oken. Vstajal je dan čist in lep, kakršnega si more človek le želeli. Oton Srebovec je stopil k oknu in gledal med ledenimi cveticami na prazni trg mirnega mesteca. Bil je zamišljen in sam ni vedel, čemu zre na puste zidine hiš, ki so se belile v lepi vrsti ob trgu. Že odkar je vstal, se je pripravljaval, da sede k debeli knjigi, ki je ležala odprta na štirioglati mizi, ob kateri je stal širok naslanjač in vabil trudne kosti v svoje mehko naročje. Srebovec je bil namreč na počitnicah, sicer je pa pohajal visoko šolo v stolnem mestu. Zopet je sedel v naslanjač in zakril obraz z rokami. Potem pa, kakor bi se bil nečesa domislil, vstal brzo in stopil pred veliko zrcalo, ki je viselo na steni, nasproti mize. Ogledoval se je dolgo, pripogibal v levo in desno, stopal bliže in se zopet oddaljal. In v zrcalu se je majala dolga sloka postava trudna, kakor je gibal Srebovec. »Hm ...«, je mrmral polglasno; zakaj bi ne mogel? Saj mi nič ne manjka. Stopil je tik pred steklo in motril obraz. Nekam trudno so gibale temne oči in zrla široko odprte izpod visokega čela. Široka usta v dvakrat prikrivljeni črti, so dajala dolgim licom izraz, čegar pomena si še sam Oton Srebovec ni bil svest. Pogladi si je temne lase in se zopet oddaljal. »Bi že bilo«, je menil in zadelo se mu je, da uhaja vsa postava v levo

Družmirje pri Soštanj.

Saleška dolina je zopet izgubila enega svojih najboljših mož: g. Miho Tajnika, bivšega župana, častnega občana občine okolica Soštanj itd. V narodnih srcih naših je zavladala bolest neizmerna, saj je bila hiša blagopokojnika takorekoč zibelka vseh narodnih društev, ki so izšla iz Saleške čitalnice, med ustanovniki, katere je bil tudi g. Tajnik. Bil je mož dela in žrtev za narodno stvar. Ko je bil vsled bolezni primoran ostati v svojem stolu, se nam je vsem zdel tako častljiv, izza čela in umnih oči je še vedno sijala vsa njegova duša. Hrepeneča navzgor ... In ko so ga pri občinskih volitvah v Soštanj že bolnega pripeljali na volišče, se je oglasila vest celo Nemcem ... Malo je mož, ki bi si vse življenje bili v svesti gesla: »Če sem kremen, se raziskrim; če sem jeklo, bom pel; če sem steklo, naj se zdrobim!« Pokojnik je bil jeklo, kremenit značaj, blaga duša. Ves čas svojega življenja je bil posvetil narodni stvari, svojim soobčanom ... Bil je svetla luč, ki žrtvuje sebe, da sveti drugim ... In kaj naj tolaži rodbino? — Zvest, da iz groba požene cvetje, da v srcih vseh Družmirčanov in Soštanjčanov tudi zagori svetla luč narodnosti, ki je tako lepo sevala v srcu blagega g. Tajnika — luč, ki bo žrtvovala sebe, da bo svetila drugim — ljubezen, ki bo žrtvovala sebe, da bo vzgojila dečo v narodnem duhu ... Pokojniku večni spomin!

DNEVNI PREGLED.

Dunajska kovačnica laži. Tekom vojne na Balkanu se je pokazalo iznova, da žive na Dunaju najnesramnejši časniki lažnjivci, ki zastupljajo ves svet. Najprej so raznesli laž, da je avstroogrski poslanik Ugrom v Belemgradu umorjen, te dni pa so izkotali novo laž, da je ubit ali ranjen avstroogrski konzul Prochaska v Prizrenu. Te laži pošiljajo z Dunaja v Berlin, kjer jih s slastjo prinaša »Vossische Zeitung«. Kdo je ta žurnalistična baraba, ki razburja Evropo s takimi podlimi lažmi, ni znano. Lopov bi zaslužil, da se ga imenuje takoj za albanškega kralja! Dunajska »Arbeiterzeitung« slutí, da je ta nevarni subjekt neki žid z imenom Leopold Mandl, ki je baje sploh špeciālist za laži o Balkanu. Značilno je za Avstrijo in za c. kr. cenzuro, da morejo taki zločinci mirno izvrševati svetovnemu miru nevarna lopovstva.

Slovenska dramatika v Ameriki. Amerikanci Slovenci imajo mnogo prav pridnih društev, ki prirejajo poleg koncertov tudi dramatizne predstave. Zlasti delavna so društva »Lunder in Adamič« v Clevelandu, »Slovenski Sokol« in »Triglav« v Clevelandu in novo izobrazovalno društvo »Slovenija« v Jolietu. Spodetka t. m. je igrala »Slovenija« Frana Milčinskega veseloigro »Cigani«, društvo »Žalostne Marije« v Clevelandu je igralo spočetka t. m. dramo »Trnje in lovore«, društvo »Triglav« pa je že večkrat igralo Fr. Govekarjeve »Rokovnjake« in ponovi ta mesec že drugič Fr. Govekarjeve »Legionarje«. Zanimivo bi bilo zvedeti zgodovino in repertoar vseh ameriških slovenskih društev, ki goje dramatiko in petje. Kdor more, naj o tem napiše kaj več!

Hussarekova napitnica. V nedeljo se je vršil na Dunaju slavnostni banket pisateljskega in časnikarskega društva »Concordia« na čast petdesetletnice Gerharta Hauptmanna. Pri tej priliki je govoril tudi naš avstrijski naučni minister dr. vitez Hussarek. Famosen je ta minister, ki javno priznava, da ni o Gerhartu Hauptmannu prav čisto nič slišal, dokler mu ga ni omenil rajni ravnatelj Berger! Tak učenjak je avstrijski minister! — Minister Hussarek pa je dejal na tem banketu javno in oficijelno tele stavke: »Mi Avstrijci, zlasti mi Dunajčane, se čutimo k sreči eno z velikim kulturnim življenjem naših sosedov, naših krvnih prijateljev. Te vezi so neločljive ter vežejo in združujejo duha avstrijskega življenja in nemškega kulturno. Predvsem pa so to vezi duha, moja gospoda! Nemški duh je v Avstriji živ in avstrijskega duha razumejo v nemški državi. In da je tako in da tako ostane vedno, na to dvigam svojo čašo. Skupnosti duševne vezi med Nemčijo in Avstrijo napijam! Heil!« (Viharne pritrdjevanje in ploskanje.) — Mi pa pravimo: Mi Avstrijci,

stran. »To je pa krivo steklo«, je pomislil. »Da bi bilo pošteno brušeno, bi pač drugače kazalo.« Obrnil se je postrani, tako da je videl desno stran, ob kateri je ležala tanka roka v ohlapnem rokavu. Kolena so bila malo upognjena, ker je visoka koščena postava pritiskala nanje precej močno, ali šibke kosti niso bile gotove, da telo ne vzklecne nenadno. Dolgo je stal zamišljeno z mislijo, ker je oči imel uprte topo skozi okno. Zdrznil se je, ko je nekdo potrkal, pa se hitro domislil in zaklical živahno: »Prosto!« Pepče Omaka je gledal skozi duri in pozdravil. »Dalje, dalje,« ga je silil Srebovec; »saj te že čakam večnost. Kaj vraga si uganjal in sedaj gledaš, kakor zajec iz detelje.« Njegov prijatelj je sedel ob okno na pleten stol in se malo nasmešnil. Bil je pri Otonu na počitnicah in tudi jedel učenost z veliko žlico. Bil je manjši, orjavel in širji v plečih, živahni oči, a je gledal tako vprašujoče in nezavedno, da bi človek nehotel dejal: Pepče! Nestrpno je čakal Srebovec s prekižanimi rokami, očito pričakujoč važne stvari iz Omakovih ust. Ali ta se je le malo smejal in vrtel svoj zeleni, štajerski klobuček v rokah in ... gledal bogve kam. »Zini, prijatelj,« je pretrgal zopet Oton molk; ali si bil sploh tam, ali si me malo potegnil, vsaj zini. Čakam že celo dopoldne, saj veš, da jutri jutraj odpotujeva. Čas je drag in dela je še dosti. Zini!« In nervozno je skomignil z ramami in sedel na razmetano postelj. Šele sedaj se je zdrnil na Omaka in se spomnil, po kaj je prišel. Skoro se je prestrašil. Zalotil se je bil v mislih, ki niso bile prijateljske. Zdelo se mu je še vedno, da sedi za marmornato mizo in zraven njega Ela. Blodilo mu je po glavi, se vrtelo in vedno se je končalo

s poljubom, ki ga je ukradel Eli, predno je odšel. Videl je beli vrat in one mehke lakti. Kaj naj stori? Tu prijatelj, kateri mu je zaupal svojo bol in ga prosil pomoči, tam Ela s vojo mamljivo postavo, tako prijazna in mikavna. Ali naj se ji odpove, ali naj zvozi svojega najboljšega tovariša? Težko je bilo hitro odločiti in mislil je tako, da mu je pal klobuk na tla in ni zapazil kedaj ... »Kaj vraga, ali si uročil, ali ... hm ...«, je jecal Srebovec, skočivši raz posteljo in videlo se mu je, da prekipeva od srda in nestrpnosti. Zarisala se mu je poševna črta v vela lica in kaplja krvi je zaplula pod nežno kožo. »Kaj! Tako torej!« Obrnil se je, zrl nekaj časa nepremično v zrcalo, potem se pa počasi okrenil k tovarišu in rekel z mirnim, skoro prosečim glasom: »Vendar reci kaj. Zaujaj mi vsaj, saj sem jaz tebi, samo, da mi poveš, da sem na jasnem. Tu je roka, ako misliš, da bi samo kaj znil, če ... če ...«. In beseda mu je obtičala v grlu in preko obraza je zdrsnila senca, liki oblaček preko solnca. Globoko je vzdihnil Pepče Omaka. Pretresle so ga prijateljske proseče besede. Čutil je, da vrača dobroto z nedobrim. Skoro se je pokesal. Odprl je usta, da bi odgovoril, ali — samo globoko je vzdihnil in povsili glavo. Zaigrala je zopet Elina slika pred njegovimi očmi in čutil je, da se mu je zgenilo nekaj v srcu. Zamahnil je z roko, kot bi hotel braniti sebe pred nadležno muho in porabl klobuk. »Kaj naj bi?« je pomislil. »Sicer pa — jutri se odpeljem in potem je zame konec. Boljši je vendar prijatelj, kakor pa nič. Zanesel bi razdor med naju in čemu.« Topilo se mu je srce v mehki misli, da se žrtvuje prijateljstvu, skoro bi bil zaplakal in ne bi vedel čemu. Sto-

zlasti mi Jugoslovani, se čutimo vedno in danes še posebno k sreči eno z našimi krvnimi prijatelji, brati sosedji z Srbi in Bolgari. Te vezi so neločljive. Jugoslovanski duh je živ in našega duha razumejo bratje Slovani na Balkanu. Skupnosti duševne vezi Jugoslovancov torej napijamo! Živio!

— Razsvetljava voz. Iz raznih krajev prihajajo vesti, da se ljudje za določbe cestnopolicijskega reda ne brigajo in da so na državni in na neeraričnih cestah pomoči in v mraku razsvetljeni vozovi že prava izjema. Zato pa čitamo vsak čas, da se vozovi zadevajo, da se dogajajo nesreče z avtomobili, da se vozovi prevračajo v jarke, da celo v potoke in reke. Skoro noben voz nima svetilke, in karambolaže so na dnevnem redu. A tudi kolesarje se vozijo brez luči. Navada je tudi, da vozi več težko otovorjenih vozov drug za drugim. Vozniki, ali na vozel spe ter*prepuščajo vprego svoji usodi, ali pa stopajo vsi skupaj poleg prvega ali zadnjega voza ter se živahno pogovarjajo. Za živino in vozove pa se ne menijo. Tudi se radi zabavajo s tem, da pokajo z biči, kriče ali pojo. Večkrat puščajo vozove brez nadzorstva sredi ceste ali ulice, sami pa popivajo v gostilnah. Deželno predststvo za Kranjsko je na take in enake nedostatke po naših cestah in ulicah iznova opozorilo vsa c. kr. okrajna glavarstva na Kranjskem in mestni magistrat v Ljubljani ter naročilo, da je treba določbe cestnopolicijskega reda najstrožje izvajati. Opozorjamo torej tudi tukajšnje prevoznike, kočijaže, fijakerje in kolesarje, da mora biti brez razločka vsak voz (oziroma vsako kolo) razsvetljen od večernega do jutranjega mraka, t. j. ob času javne ulične razsvetljave in opremljen s trpežno številko, ki daje svetlo belo luč. Takisto je puščanje voz brez nadzorstva na cesti, nagla vožnja po mestnih ulicah in pokanje z biči po cestnopolicijskem redu za mesto Ljubljano prepovedano ter se kaznuje z globo od 2 do 200 kron ali z zaporom 6 ur do 14 dni. Ker imamo med čitatelji svojega lista tudi mnogo voznikov, jih opozarjamo na te določbe, da se izognejo neprijetnostim in škodam.

Surovež. Jože Smrekar, vulgo Bratek iz Razdrtega pri Šmarju na Dolenjskem, je res prava surovina v pravem pomenu besede. Posebno kadar se napije. O, in Jože se ga navleče pogosto, tako pogosto, da bi le stežka izračunal na prstih svojih dveh rok trezne dneve svojega življenja. Dne 7. oktobra ga je imel že zopet pod kapo po svoji stari navadi. Po polnoči je priboril domov ginjen, da se bogu usmili. Iskal je svojo ženo, katere pa ni bilo doma. Ker jo vedno pretepa, se mu je menda kam skrila. Zato je znesel svoje hudournje nad svojo materjo, staro ženo, in jo je udaril po roki s tako silo, da se je opotekla in padla na tla. Potem pa jo je še sunil s čevljem v koleno. Pa še se mu ni umirila prevročka kri. Prijel je ključ in je udaril z njim svojo sestro, ki stanuje pri njem, po roki, da je dobila lahko telesno poškodbo. Toda jeznost ga še vedno ni zapustila. Na skrinji sta ležala dva majhna otroka, ki sta sladko spala. Tudi ta dva nista bila Jožetu povšeči in je oba zagnal na tla. Suroveža so seveda prišli in predčerašnjem je stal pred tukajšnjim deželnim sodiščem. Smrekar se je izgovarjal s popolno pijanostjo in je povedal, da je vse te nesreče kriva samo njegova žena, ki je strastna pijanka. Ta izgovor pa je bil močno jalov in se mu ni verjelo. Kako viharne in nemirne krvi je Smrekar, se je pokazalo tudi pred sodiščem. Gestikuliral je z rokami, kakor bi bil na kakem podu in bi vihtel cepce. Ker sta dobili mati Smrekarjeva in Jožetova sestra ono noč lahke telesne poškodbe in ker je bil Smrekar že večkrat predkaznovan, ga je sodišče obsodilo na tri mesece ječe, poostrene vsakih štirinajst dni s postom in s trdim ležiščem. S to razsodbo pa Smrekar ni bil kar nič zadovoljen in razodel je, da se bo pritožil na Dunaj in v Gradec, in če še to ne bo pomagalo, se bo obrnil še do samega presvitelega cesarja. Jože, kar pritoži se, ampak če bo to kaj pomagalo, je druga stvar. Sedeti boš moral tako ali tako!

Kože kradel in jih prodajal. Janez Žontar je strojarski pomočnik iz Trčica. Tale Janez ima jako dolge prste. V poletni dobi od Velike noči naprej je ukradel svojemu gospodarju Josipu Peharcu po malem 10 šopov kož v vrednosti 450 K. Kože je nato prodal nekemu Antonu

Sitarju, ki je prodajal ukradeno blago naprej. Imenovani Sitar je tudi kos nepoštenjakoviča. Neprenehoma je tiščal v Žontarja, naj mu je prinese kaj kož. On jih bo vedno kupil od njega, čeprav so ukradene. In Žontar je zvesto poslušal in ubogal svojega tovariša in je kradel kakor sraka. Nekega lepega dne pa je dobil Žontarjev gospodar Peharec anonimno pismo, v katerem je bilo tako zapisano, da se nahaja njegovo usnje pri nekem usnarju v bližini Trčica in da se tam tudi prodaja. Tako je prišla tatvina na dan, in predčerašnjem se je moral Žontar zagovarjati zaradi predolgih prstov. Sodišče ga je obsodilo zato na tri mesece težke ječe. Gospodaru Peharcu pa bo moral skupno s Sitarjem plačati 450 K za ukradene kože.

Nesreča na železnici. Te dni se je zgodila na postaji v Ljubnem velika nesreča. Železniškemu delavcu Jožetu Pretnarju je izpodrsnilo na železniškem tiru, ko se je ravno hotel umakniti prihajajočemu vlakcu. Pretnar je padel na progo, kjer ga je pahnila lokomotiva v stran s tako silo, da si je Pretnar močno pretresel možgane in dobil na glavi in na nogah težke telesne poškodbe. Ponesrečenca so takoj odpeljali v bolnišnico.

Tatu sodni prijel. Iz vinskih kleti Štajerske hranilnice, ki se nahajajo v Hasnerjevi ulici v Eggenbergu, je neznan tat ukradel pred kratkim dva vinska soda, ki sta držala vsak 300 litrov, v vrednosti 100 K. Stražnik Mozer iz Eggenberga je pridno zasledoval tatu in posrečilo se mu je, da ga je dobil v osebi pomožnega delavca Jožefa Kerna. Ta je soda prodal za 28 kron. Pri tatvini mu je pomagal njegov desetletni sin, ki je valil soda z dvorišča na ulico. Oba se bosta morala zagovarjati pred sodiščem.

Žalosten slučaj. Te dni je prišel k posestniku Jerneju Pirkerju posestnikov sin Tomaž Fric in ga je prosil, da bi mu posodil puško. Pirker je Fricu res dal puško in ker ga je ta prosil tudi za patrone, je odprl štiri zaklenjene predale, kjer je imel spravljeno municijo. V gornjem predalu se je nahajal tudi samokres na šest strelcev, v drugih predalih so bile patrone za puško. Medtem je prišel neopažen v sobo dvanajstletni Pirkerjev sin Jože. V času ko sta imela Pirker in Fric opraviti s patronami, je posegel mali Jože v gornji predal in je vzel iz njega še omenjeni samokres. Naenkrat je počil za hrbotom obeh mož strel in ko sta se ta dva obrnila in vprašala, kdo je ustrelil, je odvrnil mali Jože: »Jaz.« Ko je oče vprašal sina, kam je streljal, je pokazal na svoja prsa in je odgovoril: »Sem.« Takoj nato je nesrečni deček zaprl za vedno svoje oči. Vstrelil se je v srce.

Očim jo je ubil. Posestnik Jožef Heinricher je prišel predčerašnjem večer domov in je začel med jedjo ošteti svojo pastorko Rezo Waldhuber, ki je nekoliko bolna. Ta pa ni ostala svojemu očimu dolžna besedij in mu je začela odgovarjati. Ker je hotela imeti povsod zadnjo besedo, se je Heinricher razburil, prijel je palico in je z njo večkrat udaril svojo pastorko po glavi. Drugi dan je dečka vsled pretresenih možgan umrla.

Svarilo pred nevarnim goljufom. Neki dr. Rolf Baerou, bivši domači učitelj pri baronu Vranyczanyju v Zagrebu, je izvalil aprila meseca t. l. od uradnika zagrebške tovarne za ciklorio Olaka, pod pretezo, da mora dobiti od barona Vranyczanyja 10.000 K kot odškodnino, posojilo 1500 K. Da je svojo trditve bolj podprl, je predložil Baerou Olaku neki dokument s ponarejenim baronovim podpisom. Ko je imel Baerou 1500 K v rokah, je nenadoma izginil iz Zagreba. Sredi meseca septembra se je nahajal v Trstu, kjer je dobil dvoje pošt, nakaznic, ki sta prišli na njegovega sestanovca Antona Breznika iz Zagreba, na podlagi Breznikovih dokumentov izplačanih. V Trstu je Baerou zvedel, da ga je Olak naznanil, vsled česar je takoj izginil iz Trsta. Sredi novembra je zopet prišel na dan v nekem hotelu v Celju. Ker pa je prišla tja za njim zaporna listina, je Baerou zopet izginil z zemeljskega površja. Da je ta goljuf res neki dr. Rolf Baerou, je zelo dvomljivo. Najbrže so njegovi dokumenti, ki se glasiho na dria. Rolf Baeroua, najbrže ponarejeni ali pa ukradeni.

Nečloveški sin. Kakor je že »Dan« poročal, je nastal med posestnikom Rokom Peckom iz

pil je k Srebovcu, ki je topo bulil predse in dejal tiho: »Oprosti prijatelj. Ne sodi me krivo, nisem hotel. Poslal si me, da bi opazoval in šel sem. Ali, saj veš kaj je lepo bitje. Prisleda je k meni, tako da sem čutil opojno gorkoto njenih grudi in kramljala sva. Govorila je nežno, prijazno, skoro udano. In tisti ogenj v rjavih njenih očeh, poln življenja, ki samo čaka objema. Lahko ti je žal, da si odlašal ko ti je viselo zrelo, rdeče jabolko nad glavo. In kako da bi človek ne segel po njem? Ko sem odhajal, pala ji je na tla cvetica. Sklonila sva se hkrati po njej. Čutil sem mamljivo duh, zavrtelo se mi je skoro in poljubil sem jo na vrat. Oprosti, prijatelj, kakor sem dejal njej. Ne vem kako je bilo z menoj, predramil sem se šele tu v sobi.« — Prestal je za nekaj časa in Srebovec in Omaka sta si zrla v oči, osupla obadva. »Hvala ti, Pepče, tu je moja roka! Popoldne grem tje in ...«. Zaklical je tenek glas in Srebovec ni končal stavka.

II.

Pri kosilu je bil Srebovec dokaj razmišljen, govoril ni. Kadar pa se mu je zdelo potrebno, da bi ne zbudil kake sumnje pri očetu ali materi, je odprl usta mehkično in povedal stavek brez zveze in zmisla. Bilo je precej številno omizje in skoro so opazili posamezni to izpremembo na Otonu. Vendar so menili, da je to le zaradi odhoda, ker mora mladi gospodič zopet v neprijetno tuje mesto. In tako je menil oče in skrbna mati in vsi so sočutno zrl nanj, čeravno nekateri le na videz. Toda Srebovec ni dosti menil za zvedave oči, jel je malo, le bolj iz navade in v duši je plesalo in drvilo to-

Sv. Barbare in njegovim sinom 6. novembra t. l. velik prepir, med katerim je surovi sin prijel poleno in je začel z njim pretepavati svojega starega očeta po glavi. Živinski sin je tudi očetu grozil, da ga bo na kosce ssekal. Surovež je stal predvčerajšnjem pred sodiščem, ki je nečloveškega sina obsodila zaradi nevarne grožnje in telesnih poškodb na pet mesecev težke ječe.

Umobolen kot železniški revizor. V noči med 18. in 19. t. m. je izročil železniški uradnik na postaji Bruck stražniku nekega moža, ki se je obnašal na vlaku med vožnjo iz Gradca v Bruck kakor da bi bil železniški revizor in ki je zahteval od potnikov vozne listke v pregled. Mož ni imel nikakih dokumentov pri sebi, ki bi pojasnili njegovo osebnost in je napravil na vse utis umobolnega. Ko so ga zaslišali, je izpovedal, da je rojen 21. junija v Ljubljani, da je v Prago pristojen in da je židovskega veroizpovedanja. Rekel je, da je po poklicu trgovec. Mož, ki se je zdel zelo perverzno razpoložen, so odpeljali v opazovalnico za umobolne v Gradec.

Redek način samomora. Pred kratkim je slišal ponoči ob dveh v Hietzingu na Dunaju stanujoči poštni uradnik Ivan Kienbacher pasti neki predmet na tlak dvorišča neke hiše. Stekel je po stopnjicah iz svojega stanovanja in je našel na dvorišču truplo nekega moža, v katerem je spoznal 25letnega delavca Florijana Oelsanda, ki je stanoval v isti hiši v tretjem nadstropju. V sled padca je imel Oelsand vso glavo razbito, hrbtenico in kosti zlomljene. Oelsand, ki je bil že enkrat interniran v zavodu za slaboumnje, je ponoči ob pol dveh vstal in si je z britvijo prerezal žile na rokah. Nato je napravil zanjko z vrvice zavese pri oknu, dal si je zanjko okrog vratu in se je spustil skozi odprto okno. Ker pa se je vrvice vsled teže njegovega telesa utrjala, je padel Oelsand na dvorišče. Okrvavljeno britev so potem našli v njegovem stanovanju.

K umoru španskega ministrskega predsednika. V Madridu so zaprli te dni nevarnega anarhista Francesca Saumilla, ki je leta 1910 izvršil napad na španskega ministra La Ciego in ki je na sumu, da je bil v tesni zvezi s svojim tovarišem Pardinatom, morilecem španskega ministrskega predsednika Canalejosa. Samillo taji, da bi bil v zvezi s Canalejosovim umorom.

Maščevanje berača. Te dni je prišel k prevžikarici Antoniji Matic neki berač, ki jo je prosil za miloščino. Ker mu Matic ni hotela ničesar dati, se je berač razjezil in jo je polil s petroljem, katerega je potem zažgal. Matic je dobila težke opekline po vsem životu, dočim je maščevalni berač ubežal.

Velik vlom. V pisarno notarja dr. Kurza v Lutomečah so te dni vlomili neznan storilci, ki so odnesli s seboj veliko svoto 17.000 K. Policija se trudi na vse kriplje, da bi prišla vlomilcem na sled.

Za tri besede, tri leta ječe. V Postupinu pri Berlinu se je lekarnar Zinnert sprl s policijskim častnikom Blankmuelhom, ki mu je očital, da prodaja prepovedane preparate. Zinnert je povdarjal, da ni dobil nikakega pismenega ukaza, da ne sme prodajati omenjenih preparatov in je nazval postopanje policista za sekaturu. Policijski častnik je zaklical: »Ne pozabite, da sem v cesarski službi!« Na to je Zinnert odgovoril samo tri besede: »Ich pfeife darauf!« In ravno zaradi teh treh besed ga je postopinsko sodišče obsodilo zaradi razžaljenja cesarjeve osebe na tri leta ječe.

Jetniki ubili ječarja in njegovo ženo. V kaznilnici v Rochefortu na Francoskem je predvčerajšnjem nastal upor med tamošnjimi jetniki. Kaznjenci so ustrelili nadpaznika, njegovi ženi pa so odrezali z britvijo glavo. Nato so streljali na nekega častnika, ki je prihitel na mesto upora in na nekega mornarja. Oba sta bila težko ranjena.

Poroka v ječi. Vodja portugalskih monarhistov de Almeida, ki je radi poskusa revolucije obsojen na šest let ječe, se je pred par dnevi poročil. Njegova izvoljenka se imenuje Klara Laite. Ker je pa zdaj na Portugalskem pod republikansko vladno uveden samo civilni zakon, bi se moral de Almeida poročiti na magistratu v Avairu. Magistratni uradnik pa ni hotel iti v ječo, uprava kaznilnice pa tudi ni hotela izpustiti kaznjenca iz ječe. Vsled tega je

liko misli in pomislekov, toliko lepših slik je ogrevalo srce. Živel je že v njenem naročju, videl je njen hvaležni pogled, ko ji razodene sebe, odkrije svoje srce. In zvečer, ko izide mesec in bo kramljal le vetrič z golimi vejami spečih dreves, se bo topila njemu duša sreče in veselja, ko bo stopal z njo roko v roki zavrt v sanjavo noč, pokrito z zlato zavoso snijega neba. Zbudilo se je v njem očitje in pokesal se je, da je odlašal, da se je — bal. Skoro ga je bilo sram te misli, tako da je zardel. Čutil je, da mu gore lica in bilo mu je, da bi se skrli pred vsemi, da bi bil sam s svojo mislijo. Opazil ni, da je na mizi pecivo in zajel je z žlico. Njegov tovariš ga je dregnil in Srebovec se je prebudil. Zardel je znova pogledal s prikritim pogledom po omizju, ki se je vse sililo, da se drži modro, vstal je in brez besede izginil.

III.

Bil je izvanredno gorak zimski dan in solnce je sipalo blagodejne žarke bohotno na zmrazlo zemljo. Zato je bila kavarna kmalu svojih redkih gostov prazna. Nazvali so pač tisto malo obokano sobo tako, ker se je notri dobila kava, mleko, nekaj žganih pijač in več časopisov in različnejših, kakor po navadi v gostilni. Baje je hramila soba tudi šampanjsko steklenico, od katere pa ni nihče natančno vedel zgodovine. Zgodilo se je včasih, da se je pripeljala v mestece gospoda v avtomobilu in jo je napis zvalil tje notri. In šla je govorica od ust do ust, da pijo notri šampanjca. Marsikdo pa je posedel notri radi prijaznega obraza Ele, ki je kraljevala od jutra do večera v teh prostorih.

(Dalje.)

bil sklenjen zakon s pomočjo zastopnika. Pri proceduri na magistratu je zastopal ženina njegov brat. Nekateri so mnenja, da bo de Almeida kmalu pomiloščen, sicer bi bil novosklenjen zakon prav žaltev.

Ljubljana.

— **Iz domačega parlamenta.** Po dolgem odlašanju sem sklenil včeraj si ogledati naš nov občinski zastop, kateri je imel po zaslugi Ezeles izredno sejo. Že pri otvoritvi oziroma vstopu so zastopniki S. L. S. župana obložili z nekimi listinami, kar se je pozneje izkazalo, da so to neki »nujni« predlogi. Čla seja ni nam poslušalcem nudila nič posebnega, ker nam je bil itak dnevni red znan; ta se je izvršil še dosti mirno. Zato pa smo se tembolj zanimali za tiste nujne predloge, s katerimi hočejo klerikalci uslužbenca samo »slepiti«. Saj so morali vendar znati, da bo do novega leta še več sej in da bode — nujsnost odklonjena. Seveda cela stvar daje vtis, da hočejo oni biti prvi, ki skrbje za »volilce«. Mislim, da ga ni človeka, ki bi ne privoščil ubogim uslužbencom in delavcem podpore, če se pa pomisli, da so davkoplačevalci; posestniki, trgovci in obrtniki sploh, ravno v takih zadevah, in da trpijo ravno tisto draginjo, in ko dobijo od davkarje »nujni« predlog v podobi »opomina«, se jih ne povpraša, kje da naj vzamejo (če je tudi draginja, in pomanjkanje), ampak samo plačaj, zategadelj so ti nujni predlogi naravnost smešni, kje pa naj vendar občina dobi denar? Ali naj se jim še povzviša stanarina in užitina? Seveda, tisti gospodje, kateri imajo svojo hišo, državno službo in še postranske služke in protekcije, lahko prosijo s povzdignjenimi rokami, kakor da bi bili pred altarjem, za uslužbenca in delavce. Tega pa ne pomislijo, da davkoplačevalce še davka ne more položiti in da bi ravno on potreboval novoletno darilo. Konečno naj omenim še takozvane interpellacije na župana zaradi tistih 10 cm snega, ki smo ga te dni dobili. Seveda se je tudi tu odlikovala »Ezeles«. Eden je zahteval, da se v trnovskem okraju sneg razorje že jutraj menda preje nego pade, drugi, zakaj se neka steza ob železnici ni razkldala, tretji, da niso bili tam in tu hodniki pometeni itd. Tega pa gospodje niso videli, da še iz glavnih ulic in trgov ni bilo mogoče tako hitro snega odstraniti. Imenovane interpellacije so po moji sodbi vendar pomenljive, ker se je ž njimi dokazalo, da slabe ceste, razdrapani hodniki in ta nesrečni sneg dela napoto samo na tistih ulicah, kjer stanuje kak občinski svetnik. Za druge ulice in prostore pa se živ krst ne zmeni. To je sicer za nas davkoplačevalce dober nauk in bomo morali tudi to pri prihodnjih volitvah res vpoštevati tako, da se ne bo več oziralo na zmožne ali celo vsiljive osebe, ampak bodo volilci primorani zbrati občinske svetovalce tudi v tistih ulicah, katere so res potrebne popravil in reda. Da bi se ne mislilo, da hočem pretiravati, se sklicujem tu na tiste osebe, ki so šle običajno te dni po sv. Petra cesti in so bile pri hišah št. 36, 38 itd. na lepem pol metra širokem razdrapanem hodniku poskropljene z vodo in snegom, ki je padal od kapa. Čudno se mi je zdelo, da se ne zmeni, ne političski, ne stavbeni oddelek za to tako prometno ulico. Ko sem pa slučajno bolj natanko študiral, sem takoj našel vzrok. »Politično, gospodarsko društvo« za ta okraj je že pri občinskih volitvah preskrbelo, da morajo prebivalci St. Peterske in Radekege ceste iz Skofovca in iz Vodmata biti deležni posebne naklonjenosti od slavnega magistrata. Tu ne najdemo razven par komodnih gospodov nobenega občinskega zastopnika, ki bi skrbel za koristi davkoplačevalcev tega okraja. Gospodje, zganite se vendar, ako niste zmožni, pa se naučite od vaših kolegov. Če pa nimate zato časa, pa odložite vaš mandat in ne škodujte davkoplačevalcem, katere zastopate, saj vidite, da je naš okraj bolj zapuščen in potreben ureditve, kakor kakšna kmečka vas. Gospodom občinskim svetovalcem bi pa priporočali, naj se ozirajo bolj na splošne potrebe in ne samo na kraje in ulice, kjer oni stanujejo in mislim, da je to najmanj, kar smemo davkoplačevalci zahtevati. — Za prizadete: Davkoplačevalci.

— **Ulična imena v Ljubljani.** Občinski svetovalec Ivan Stefe je v zadnji seji občinskega sveta predlagal: »V proslavo slavnih zmag balkanskih narodov nad Turki naj se nekatere ulice imenujejo po krajih, ki so proslavljeni z junaškimi dejanji naših balkanskih bratov.« — Ta samostalni predlog se je izročil odsekom v poročanje. — Mi pri tej priliki opozarjamo na pozabljeni, a izborni članek »O novih uličnih imenih v Ljubljani« v »Slovenskem Narodu«, št. 3. leta 1897. Tisti, v vsakem oziru stvarni in globoko premišljeni članek je napisal »Jaropolk«, ki je — če nas ne moti — odličen slovenski znanstvenik in visok uradnik. Po zaslugi župana Ivana Hribarja in tudi Antona Aškerca je pač nekaj Jaropolkovih predlogov, med tem že uresničenih, več jih pa še pričakuje uresnitve. Največjo izpremembo glede uličnih imen v Ljubljani je prineslo l. 1874., ko je takratni nemški občinski svet prekrščeval stara imena ulicam in trgov. Sodelovala sta tudi dva veččaka: deželni zgodovinar Avgust Dimitz in slovenski jezikoslovec in pesnik Fran Levstik. Odpravili so n. pr. nekatere prav grda imena: »Blatna vas«, »Na luži«, »Ustrana gasa« itd., toda niso bili dosledni, ker so pustili »Krajovo dolino«, »Kurjo vas« itd. in ostala so tudi imena »Medarske ulice«, »Za čreslom«, »Vožarski pot«, »Črevljarske, Krojaške, Travniške, Pristavske ulice«, ki so brez pomena. Nemci so bili predvsem dinastični in zgodovinski, a ozirali se niso dosti na imena zaslužnih krajanov. Kakor rečeno, sta Ivan Hribar in Anton Aškerc nemške zamude in hibe povečjem popravila. Vendar so prišla imena nekaterih najboljših kulturnih delavcev preveč na periferijo mesta. Ostala je tudi še zastarela, brezpomembna Dunajska cesta, čeprav so Celovško cesto in Tržaško cesto iz mesta odstranili, ker ondi se noben krst ne vozi ali pa ne hodi več na Dunaj, v Celovec ali v Trst. Tudi

ime »Stari trg« ne pove ničesar; Jaropolk predlaga za prostorni trg pred Zatiškim dvorcem staro ime »Pod lipo«, ker je tam po dnevniku škofa Hrena rasla lipa in so dotični trg zvali vsi Ljubljančani le »Pod lipo«. Tudi Preseren je pod tisto lipo postavil na temelju Valvasorjevega pripovedovanja svojo balado »Povodnji mož«. Splohi opozarjamo slavni občinski svet na omenjeni članek zgodovinarja Jaropolka! Predlog Ivana Stefeja je brez dvoma umesten, in tudi po drugih slovenskih mestih svetovnovazni dogodki na Balkanu ne ostanejo brez sledov v poimenovanju cest in trgov. Pri tem pa naj ne pozabijo pesnika, ki je spesnil ogromno število balad in romanc, v krutem trpljenju Jugoslovanov pod turškim jarmom, o junaških borbah Makedoncev, Bolgarov, Srbov in tudi Slovencev proti 500letnemu sovragu slovanstva! V svojem proroškem duhu je videl ta pesnik združene Jugoslovane kot zmagovalce nad Osmani, in tragično je, da te uresničene zmage ni več doživel. Po vseh ljudskošolskih in srednješolskih knjigah so krasne balade in romane tega velikega jugoslovankega barda in v knjigi »Slovenske balade in romane«, ki jo je pravkar izdal Družba sv. Mohorja, je ta pesnik zastopan z mnogostrojnimi pesnitvami na prvem mestu. Ko se torej v proslavo veličastnih zmag balkanskih narodov poimenujejo nekatere naše ceste, ulice in trgi po krajih jugoslovanških vojnihih triumfov, ne pozabite pesnika jugoslovanke raje — **Antona Aškerca!** Zmage Jugoslovanov so zmaga Aškercevega ideala.

— **Slovensko gledališče.** Verdijeva »Traviata« je opera, ki jo občinstvo rado večkrat vidi na odru, zato je stalno na repertoarju evropskih gledališč. S sinočnjim predstavo v celoti ne moremo biti zadovoljni — manjkalo je še tu in tam. Tudi pevci niso bili vsi na višku — častna izjema je bila gospodična Richtrova, ki je pela sladko in ljubko in je v polni meri zaslužila priznanje, ki je sledilo takoj po prvem dejanju; dobila je krasen šopek, ki ji je bil podan med viharim plaskanjem. Edino ona je bila cel čas na vrhuncu in je krasno izvedla svojo vlogo. Njen glas ima v sebi toliko čarobnega, da nadomesti vse ono, kar bi morala sicer podati igra. Ulogo Flore je pela gđ. Fantova, ki je pokazala, da tudi manjše vloge vza- me resno in jih izvede tako, da se to čuti v cellem prizoru. Posebno moramo pohvaliti njen nastop v tretjem dejanju. Tenorist gospod Vonda ni imel srečnega večera. Bil je vidno indisponiran. V zadnjih dveh dejanjih je nekoliko popravil, kar si je v prvih dveh skazil. Kar je nedostajalo v petju — je nadomestil z igro, ki je bila izborna. Mislimo, da ni bil vsega sam kriv. Gospod Fejfar je igral očeta — kakor po navadi — dobro in lepo. Gospod Kovač je bil v svoji ulozi prav dober in obljudja zmerom več. Tudi drugi gospodje: Povhe, Križaj in drugi so storiili svojo dolžnost. Upamo, da bo drugič še boljše. Zbor je bil dober. Gledališče je bilo polno — in tudi nemira ni bilo od začetka, ker je moral vsak, ki je zamudil, ostati zunal.

— **Odborova seja »Matice Slovenske«** dne 18. novembra 1912. Gradivo za veliki tehniški slovar je abecedno urejeno tudi že v okviru poedinih črk. — Tisk zemljevida slovenskega ozemlja napreduje; vsi deli so bili v prvi korekturi, nekateri tudi že v drugi in tretji. — Knjige za leto 1912 se dotiskavajo. — Sprejme se drama A. Funtka »Tekma«. — Na podlagi predsednikovega poročila se razpravlja o literarni zapuščini dr. K. Štreklja; za »Matico« je najvažnejše gradivo »Narodnih pesmi«. »Pravljic in pregovorov«. Za novega urednika »Narodnih pesmi« se imenuje g. dr. Josip Glonar, uradnik vseučiliške knjižnice v Gradcu. Štrekljevo »Zgodovinsko slovnico slovenskega jezika«, ki je v nekaterih poglavjih (za kakih 25 tiskanih pol) povsem za tisk izdelana, ki ji pa nekatera druga poglavja čisto manjkajo, bo laže in uspešneje izdala »Jugoslovanska akademija« v Zagrebu. — Glede nabave Štrekljeve slovenske knjižnice za Ljubljano je predsedništvo Matic stopilo v zvezo z vodstvom tukajšnje licejske knjižnice in muzeja »Rudolfina«; Matica bo rada sopolpirala tozadevno prošnjo, ki bi šla na visoko vlado. — V okviru Matic Hrvatske se izdeluje načrt za veliko ilustrirano delo v Istri, ki bi se mu pozneje pridružila slična dela o Banovini, Sloveniji, Dalmaciji, Bosni. Matica Slovenska je ta načrt izročila v presoji slovenskim strokovnjakom. Knjiga bi morda mogla iziti kot skupna edicija obeh Matic. — Za leto 1912 manjka z ozirom na proračun še 3000 kron udnine. Članov je plačalo dozdaj 2463.

— **Sporod poročnih obravnav pred ljubljanskim poroto.** Dne 25. t. m.: Ferlič Jakob, zidarski pomočnik na Trafi, uboj; Kolar Ignacij delavec iz Dravlj, tatvina. 26. t. m.: Jurij Osredkar, užitar pri Sv. Joštu pri Vrhniki, umor; Janez Stigar, dvoraj iz Gorji, umor. 27. t. m.: Valentin Golob, zidarski pomočnik v Gošču, uboj. 28. t. m.: Janez Lap, hlapec iz Mengša in France Zabret, posestnice sin iz Topola, zažig. 29. t. m.: Ciril Colte, vrtnarski pomočnik iz Ihana, France Trebušak, hlapec v Krumperhu, spolska posilnost, Jernej Pernel, posestnika sin in Valentin Kokalj, dninar, oba iz Murave, ponareja kovanega denarja. 30. t. m.: France Burgar, posestnice sin v Vodich, umor. Razen teh sta določeni na 30. t. m. in 2. decembra dve tiskovni pravdi proti Mihi Moškercu.

— **Cedne razmere v trnovski dragonski vojašnici.** Neprestano dobivamo pritožbe, kako škandalozno so razmere v ljubljanskih vojašnicah. Z vojaški novinci se ravna kakor z živino in včasih še slabše. Čulo se je že, da so pred kratkim na povelje pretepali vojake. Lepa reč! Dobili smo pritožbo, da se za razne stvari, ki služijo vojašnici, pobira od novincev denar, kar je prepovedano. Dalje morajo novinci snaziti nadrejenim s svojo mastjo, kar je tudi prepovedano. Novinci snazijo v nedeljo popoldne, kar se ne sme. Ravno tako je tudi prepovedano, da bi novinci snazili do desetih zvečer in ne samo do devetih, kakor je zapovedano. In to

se dogaja v trnovski dragonski vojašnici. Dobro je tudi, da se pove, da kličejo jutraj dve uri poprej novice pokonci in to na zelo surov način. Dalje morajo opravljati novinci dvakrat zaporedoma pomoči stražo v hlevu, kar je tudi prepovedano. Poleg tega pa se jih še šikanira na tak nedopusten način, da se ne moremo nikakor čuditi, ako se sliši tako pogosto o samomorih v avstrijskih vojašnicah. Ako ne bode teh škandaloznih razmer takoj konec, bomo zbrali vse slučaje skupaj, da bodo stariši — in drugi! — izvedeli, kaj se počne po kasarnah, posebno pa v trnovski dragonski, z njihovimi sinovi.

— **Kinematografi »Ideal«.** Danes v petek, dne 22. novembra: Specialni večer. 1. Ob bregovih Jearesa. (Krasna kolorirana potovalna slika.) 2. Fric in njegova guvernantka. (Humoristično z šestletnim Abelardom.) 3. Vojaska čast. (Amerikanska drama.) 4. Sultan proti lastni volji. (Komično.) 5. Uganka srca. (Senzacijska, učinkovita kinematografska novela v dveh delih.) — Samo zvečer. 6. Zigoto in perica. (Velekomično.) — Jutri: Najnovejša od balkanske vojne in »Cirkuška grofica«. (Senzacijska učinkovitost v treh dejanjih.) V torek »Tragedija matere«. (Svetovna učinkovitost Nordiskfilm Co.) in »Maks je bahač«.

Trst.

Delavska zavarovalnica proti neizgovarjam za Trst, Primorje, Kranjsko in Dalmacijo v Trstu. Ta delavska zavarovalnica je največji socialni zavod na slovenskem jugu. Svoj delokrog razprostira po deželah, ki so deloma popolnoma slovenske (Kranjsko, Dalmacija) ali pa po večini slovenske (Primorje). Toda kljub temu je zavod v italijanskih rokah! Tako sede v upravni svetovi samo Italijani (Heinrich von Ritter-Záhony, Dott. Emilio de Celebrini, Ettore Corrier (italijanski podanik), Carlo Cozzi, Guido Helmpacher, Stefano Paulich). Nerazumljivo je, da smo ostali Slovenci tako ravnodušni napram temu zavodu, ki pomeni našo velikansko škodo na socialnem polju, ako ostane še dalje v italijanskih rokah. Saj gre tu vendar za 10 milijonov delavskega denarja, denarja, katerega je po večini vplačalo naše slovensko in hrvatsko delavstvo. Naš narod je po večini narod kmetov in delavcev in ako hočemo narodu koristiti in od pomoči, se moramo zavzeti za oba sloja. In ravno te dni imamo priliko pokazati svojo narodno silo in moč ter pomoči slovenskemu delavcu do zmage. Dne 20. decembra 1912 se namreč vrše volitve v predstojništvo delavske zavarovalnice in tedaj bo padla kocka, ali bo predstojništvo slovensko ali italijansko! Slovenci torej pozor!

60.000 do 100.000 slovenskih delavcev v nevarnosti! V Trstu obstoja zavod, imenovan »Delavska zavarovalnica proti neizgovarjam« in je ustanovljen za naseljen dežele: Trst, Goriško, Istra, Kranjsko in Dalmacija. Celokupno prebivalstvo (nad 2 miliona) vseh teh dežel je ima nad 3/4 tinsko slovensko večino in komaj 1/4 je Italijanov. Zatorej je naravno umevno, da je gorinavedeni zavod namenjen predvsem slovenskemu prebivalstvu, t. j. slovenskim in hrvatskim delavcem. Toda kaj se je zgodilo. Po slovenski brezbrzičnosti in malomarnosti je prešel zavod v čisto italijanske roke! Da, prišlo je celo tako daleč, da v upravni svetovi ni niti enega Slovenca ali pa Hrvat, še več, od vseh upravnih svetnikov niti eden ne razume slovensko ali pa hrvatski. V zavarovalnici vlada hud italijanski duh, ki sovraži vse kar je slovenskega, saj je znano, da je uradništvo ob priliki polit. volitev strastno agitiralo proti Slovanom. Zato je pa samo ob sebi umevno, da ti gospodje ne morejo imeti do našega slovenskega delavca srca kakor bi zahtevalo človekoljubje, saj niti slovenskega delavca ne razumejo. In vendar je od 60—100.000 slovenskega delavstva iz Kranjske, Goriške, Istre in Trsta učenjenih v gorinomenjeni delavski zavarovalnici! Ali ti tisoči slovenskih triponov nimajo pravice zahtevati, da se jih bo upoštevalo, se ravnalo z njimi, kakor se ravnati mora, posebno pa da se bo z njim občevalo v njihovem maternem jeziku. Usoda delavstva je itak tesno spojena z zavodom. Saj ako se delavcu pripeti kakšna nesreča je vendar njegova zavarovalnica, ki mu je dolžna pomagati ter mu za slučaj ponesrečitve plačevati rento. Komur je mar usoda slovenskega naroda, mora tudi gledati, da bo slovensko delavstvo socialno dobro zavarovano, zato mora pa tudi posvečati delavski zavarovalnici kar največ pozornosti. Bližajo se volitve v predstojništvo delavske zavarovalnice! Radovedni smo, ali nas bodo te volitve našle tudi pripravljene. Komur je pri srcu usoda 60—100.000 slovenskih delavcev, bo gotovo napel vse sile, da pri prihodnjih volitvah zmaga slovenski delavec nad italijanskim kamoristom.

DRUŠTVA.

Dramitični odsek »Sokola« v Zireh bo uprizoril v nedeljo 24. t. m. v »Sokolovi« dvorani igro: **Brat Martin.** Po igri bo prosta zabava in ples. Ker se bo pri tej priliki spomnilo tudi »Rdečega križa balkanskih držav«, zato se vlijudno pozivljate vsi Zirovci in okoličani, da posetite prireditve v obilnem številu. Odbor.

Zabava.

Najvišja inštanca. Po končani vikariatni konferenci se je zbrala večja družba prisostvovalcev v gostilni pri »zeleni ščunki«. Ko je udarila ura dvanaest, se je dvignil gospod župnik Klobasari in se je začel poslavljati. »Bratec,« so zaklicali ostali, »bratec, ostanite še pol ure. To vam bo že bog odpustil.« »Toda moja kuharica mi ne bo odpustila,« je odgovoril fajmošter ves nesrečen.

Pridobivajte novih naročnikov!

Konzul Prochazka.

V čast diplomatom zložil Lipe Figi.

Tam v lepem daljnem Prizrenu je konzul bil Prochazka
(— ker bil sicer na Dunaju je diplomat brez haska.)

Nihče ni vedel, da živi ta diplomat Prochazka
(— da znan po svetu je okrog, to vsakemu bolj haska.)

In zmisli si zvižajo je ta zviti mož Prochazka
(— saj vemo, da v politiki se vedno nosi maska.)

In naenkrat vedel je cel svet da je ustreljen Prochazka
(— da vojna zdaj bo s Srbijo — to bila je opazka.)

Med tem pa v daljnem Prizrenu še živel je Prochazka —
(samo da ni imel za pot svebodnega odlazka.)

In zdaj se nemški žurnalst pač za ušesi praska,
ker vstal od mrtvih diplomat je konzul naš Prochazka.

Vojna.

Turčija odbila bolgarske mirovne pogoje. — Evropska situacija se silno poostrila. Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

TURČIJA SE BO VOJSKOVALA NAPREJ. MINISTRSKI SVET ODBIL MIROVNE POGOJE.

Carigrad, 21. novembra. (Uradno.) Uradno se poroča: Turški ministrski svet je na svoji današnji seji enoglasno odbil bolgarske predloge glede premirja in sklenil z vso silo nadaljevati vojno.

Carigrad, 21. novembra. Ministrski svet je po daljšem posvetovanju odločno zavrnil bolgarske predloge glede premirja. Ker balkanska zveza ne odneha od svojih zahtev, se bodo Turki branili do zadnje kaplje krvi.

ODBITI MIROVNI POGOJI.

Carigrad, 21. novembra. Bolgarska je v imenu balkanske zveze zahtevala kot pogoj premirja oziroma mirovnih pogajanj od strani Turčije odstop cele evropske Turčije izveniši Carigrada.

SKRAJNO NEVARNA SITUACIJA. AVSTRIJA IN RUSIJA, RUSIJA SKUŠA PRIDOBITI RUMUNSKO.

Budimpešta, 21. novembra. V tem kritičnem tednu se smatra današnji dan kot najkritičnejši. Katastrofa, ki je tako silno poostrila situacijo, je baje nastala včeraj ponoči. Dočim se namreč avstrijsko - srbski konflikt tako glede afere Prochazka kakor glede albanskega vprašanja razvija zelo ugodno, je naenkrat prišlo do velikih napetosti med Avstrijo in Rusijo. Situacija se je izpremenila kar čez noč. Poroča se namreč, da je čisto gotovo, da ruski poslanik v Belgradu, Hartwig, energično podpira srbsko vlado in jo celo hujša, naj odločno vztraja na stališču in svojih zahtevah. To baje dela popolnoma z vednostjo in po navodilih svoje vlade. Cesar Franc Jožef se je tekom današnjega dne napram raznim osebam, katere je sprejel v avdienci, izrazil, da se je situacija silno poostrila in da je evropski položaj jako resen. V delegacijskih krogih je danes popoldne tudi cirkulirala vest, da se Rusija z vsemi močmi trudi pridobiti Rumunijo za tripelentento in ji obljublja zato Bukovino in Sedmograško. Kakor se kaže, hoče Rusija z vso silo podpirati Srbijo v boju proti Avstriji.

AFERA PROCHAZKA.

Belgrad, 21. novembra. Uradno se poroča: Avstrijski poslanik v Belgradu, pl. Ugron je tekom tega tedna ponovno interveniral pri srbskem zunanjem ministru in ponovno konfiriral z ministrskim predsednikom Pasićem. Predmet intervencij je bila že od 10. t. m. samo afera avstrijskih konzulov o osvojenih srbskih pokrajinah. Radi albanskega vprašanja in vprašanja srbskih luk ob Jadranskem morju od 10. t. m. Ugron sploh ni več konfiriral s Pasićem, ker Pasić o tem noče sploh ničesar slišati. Afera Prochazka - Tachy se bo najbrž mirnim potom rešila.

BERCHTOLDOVA KONFERENCA.

Budimpešta, 21. novembra. Včeraj zvečer je zunanji minister grof Berchtold zopet konfe-

riral z nemškim poslanikom pl. Tschirskim in italijanskim poslanikom na dunajskem dvoru, vojvodo Avarskim. Kakor se poroča, name-rava trozveza prirediti radi albanskega vprašanja in vprašanja srbskih luk ob Jadranskem morju v Belgradu že te dni novo akcijo. Grof Berchtold je tekom današnjega dne konfiriral tudi z vojnim ministrom Aulenbergom in ogrskim domobranskim ministrom pl. Hazayjem.

SRBSKI GLAVNI STAN V BITOLJU.

Belgrad, 21. novembra. Prestolonaslednik Aleksander je glavni stan srbske armade preložil iz Prilepa v Bitolj. V svrhu zasledovanja premagane in razbite turške armade pri Bitolju so Srbi odposlali močne kavalerijske oddelke proti Ohridu in Dibru.

USODA RAZBITE TURŠKE ARMADE PRI BITOLJU. BOJI Z GRKI. TURKI OBKOLJENI.

Atene, 21. novembra. Prestolonaslednik Konstantin poroča semkaj telegrafčno: Moja armada je po prehodu čez prelaz Gornica in Kiril-Derven odšla na linijo Tamber-dani-Florina in je Florino že zasedla. Onemu delu turške armade, ki se je po srbski zmagi pri Bitolju, posrečilo pobegniti, so Srbi zaprli popolnoma pot proti Resni in beže pred Srbi v velikem neredu. Mi smo jim zaprli pot proti jugu. Turška armada, ki beži v neredu proti Florinu, šteje okoli 30.000 mož.

VELESILE NOČEJO UMAKNITI IZ CARIGRADE SVOJIH IZKRCANIH ČET.

Carigrad, 21. novembra. Danes se je pri avstrijskem poslaniku Pallaviciniju vršila konferenca zastopnikov vseh velevladi v Carigradu. Razpravljalo se je o prošnji turškega ministrskega sveta, naj velesile svoje čete, katere so izkrcale v Carigradu, zopet pokličejo nazaj na svoje ladje. Poslaniki so odločno odbili turško prošnjo.

Izkaz daril za „Rdeči križ balkanskih držav“.

Stavbna in kreditna zadruga v Idriji kot od članic Sokola sester Malči Kosove, Leni Lapajetove, Minke Mačkovšekove, Ivanke Rupnikove, Tončke Trokove in Panči Tukačeve nabrabo K 358,78, M. Pogorelc, Chicago, Heyworth Bldy 1114, K 400, Okrajna hranilnica in posojilnica v Škofji Loki K 1002,20, Josip Vrhunc, gostilničar, Bled, nabral K 18, uredništvo »Slovenskega Naroda« K 29,70, upravništvo »Slovenskega Naroda« K 550,30, Učiteljska tiskarna K 1, Rihard Tory, trgovski sotrudnik K 2, skupaj K 34.168,08.

16. novembra 1912: Realci v Ljubljani zbrali K 10, Leo Pogačnik, kavarnar v Ljubljani K 6, Ivan Kern v Cerkljah K 20, I. Dolinšek K 130, I. Ramovš, Borovnica K 8, Fran Petrovič K 12, Anton Pavlin K 2, gđ. Urška Tekovec v Ljubljani K 5.

19. novembra: Rodoljubi v Sežani K 62.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Celo noč odprto

Kavarna Leon

Stari trg št. 30.

Celo noč odprto

Vabila _____

Letake _____

Plakate _____

Poročne karte _____

Mrliske liste _____

Račune _____

Letne zaključke _____

Hranilniške knjižice _____

Cenike _____

Razglednice _____

Koledarje _____

i. t. d.

priporoča

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani, r. z. z o. z.

Kupujte „Dan“.

„Dan“ je edini slovenski neodvisni politični dnevnik.

„Dan“ je najbolje informiran slovenski dnevnik.

„Dan“ je edini slovenski dnevnik, ki izhaja tudi ob nedeljah in praznikih.

„Dan“ je najodločnejši neodvisni javni list.

„Dan“ je najcenejši napredni dnevnik; posamezni izvodi po 6 vinarjev, s pošto mesečno le K 170.

„Dan“ je razširjen v najširših ljudskih slojih, ker ga vsakdo rad čita in je zato jako uspešno oglaševanje v njem.

„Dan“ prinaša interesantne in znamenite zgodovinske romane.

„Dan“ prinaša znamenite sodobne politične karikature.

„Dan“ je odločen zagovornik vseh zatiranih.

Sirite „Dan“ med ljudstvom.

Kinematograf

s 35 slikami dobi vsak, kdor pošlje 1 krono na naslov:

A. BAJT, Idrija.

!! Sijajna zmaga !!

v damskih ragl inih.

Ravnokar dospelo čez 2000 komadov 135 cm dolgih od 20 K naprej, kateri so stali preje od 40—60 K.

Istotako znižane cene za gospode raglanov, zimskih suknj in oblek.

„Angleško skladišče oblek“

O Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

V interesu vsih gospodinj!

Samo ti zabožki in zavoji, kateri nosijo kavni mlinček kot tvorniško znamko, vsebujejo nepreseženi, staroizkušeni „pravi Franck“ iz tovarne v Zagrebu.

Priporoča se tedaj: skrbna pozornost pri nakupu!

al lin 191/24576

St. 9311/V. u.

Razglas

s katerim se vojaškotaksni obvezanci pozivajo v zglasitev.

Na podstavi zakona z dne 10. februarja 1907, drž. zak. št. 30, se morajo vsi vojaškotaksni obvezanci do prestanka svoje vojaškotaksne obveznosti vsako leto meseca januarja zglasti pri tisti občini, ki imajo v njej dne 1. januarja tistega leta svoje bivališče.

Oprostilo od osebnega dohodninskega davka ali od službene nadomestilne takse, ki ga je zaradi svojega 1200 K ne presegajočega dohodka ali iz drugih razlogov pričakovati ali ki je v prejšnjem letu nastopilo, ne oprosti od dolžnosti zglastive.

Zglastev se sme izvršiti pisмено ali pa ustno.

Pismena zglastev se zgodi tako, da se pošljeta na občino dva, po vseh rubrikah s čitljivo pisavo popolnoma in resnično popolnjena zglaševalna formularja. Zglaševalni formularji se dobivajo pri mestnem magistratu in sicer v mestnem vojaškem uradu v „Mestnem domu“, I. nadstropje brezplačno. Pošiljatve zglastev v kraljevinah in deželah zastopanih v državnem zboru, so poštne proste.

Zglaševalni formularji so urejeni tako, da se zganejo in adresirajo ter brez pis-menega zavoja oddajo na pošto.

Ustne zglastive vpiše občina v oba zglaševalna formularja.

Zglastive, ki se izvrše s posredovanjem tretje osebe, ne odvežejo tistega, ki se je dolžan zglasti, od odgovornosti za izpolnitev njemu naložene zaveznosti.

Tistim, ki so dolžni se zglasti, pa predpisane zglastive ne izvrše pravočasno ali pa jo izvrše v bistvenih točkah nepopolno, se sme naložiti denarna kazen do 50 K. Vojaškotaksni obvezanci, ki v svojih zglastivah vedoma zakrivate zamolitve ali neresnične napovedi, zapadejo — v kolikor dejanje ne utemelji učina, ki ga je po občnem kazenskem zakonu kaznovati kot kaznjivo dejanje — denarnim kaznim do 500 K in ob posebno obtežujočih okoliščinah do 1000 K. Kadar denarnih kazni ni mogoče izterjati se izpremene v zaporne kazni.

Vrhutega je političnemu oblastvu dano na prosto volje, da takrat, kadar se zglastev ne izvrši pravočasno ali kadar se izvrši nepopolno na podstavi znanih podatkov ali podatkov, ki se uradoma doženo, takoj določi vojaško takso.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 11. novembra 1912.

Zupan:

dr. Ivan Tavčar l. r.